
STRATEGISK NÆRINGSPLAN FOR FOLLO

Behandlet og vedtatt i alle kommunestyrene i Follo i 2007

INNHOOLD

1. INNLEDNING	3
1.1 Hvorfor en strategisk næringsplan for Follo- regionen?.....	3
1.2 Prosessen fram mot en vedtatt næringsplan.....	3
1.3 Planens oppbygging.....	5
DEL 1 - NÆRINGSPLANENES STRATEGISKE DEL	6
2. DAGENS SITUASJON	7
2.1 Folloregionens sterke sider.....	7
2.2 Folloregionens svake sider.....	11
3. AMBISJONEN FOR NÆRINGSUTVIKLINGEN I FOLLO	14
3.1 Ambisjonen.....	14
3.2 Måleindikatorer.....	14
4. STRATEGIER	15
4.1 Nyskaping.....	15
4.2 Markedsføring av regionen som lokaliseringssted.....	15
4.3 Utvikling av møteplasser.....	15
4.4 Samordnet arealstrategi.....	15
DEL 2 - NÆRINGSPLANENES HANDLINGSPROGRAM	17
5. HANDLINGSPROGRAM	18
5.1 Prosjekter.....	18
1. KOBLING FOLLOBEDRIFTER OG FOU.....	20
2. BEDRE FØRSTELINJE FOR NÆRINGSUTVIKLING I FOLLO.....	21
3. FOLLO INKUBATOR.....	22
4. KORTREIST ARBEIDSKRAFT.....	23
5. UMB-STUDENTER TIL NÆRINGSLIVET I FOLLO.....	24
6. KULTUR OG OPPLEVELSER SOM NÆRING I FOLLO.....	25
7. ETABLERING I FOLLO – EN MARKEDSSTRATEGI.....	27
8. SAMHANDLING OM PÅVIRKNING.....	28
9. MØTESTED FOLLO.....	29
10. REGIONPLAN FOR AREALBRUK I FOLLO.....	31
5.2 Organisering av gjennomføring.....	32
5.3 Budsjett.....	33

1. INNLEDNING

1.1 Hvorfor en strategisk næringsplan for Follo- regionen?

Follorådet har tatt initiativ til en felles strategisk næringsplan (SNP) for regionen, og den er utviklet i et nært og forpliktende samspill mellom næringslivet, FoU sektoren og det offentlige. SNP skal være styrings- og arbeidsredskapet for prioritering av ressursbruken til næringsutvikling. I tillegg er SNP en bredt anlagt samarbeidsprosess med partnere i privat og offentlig sektor og et næringspolitisk verksted.

Grunnen til at mange kommuner og regioner vil lage SNP er ofte ønske om:

- En felles og framtidsrettet næringspolitikk, med konkret handlingsprogram.
- Et konkret og målrettet styringsredskap for næringsarbeidet
- Et forbedret samarbeid mellom næringslivet og offentlig sektor, som stimulerer til større engasjement og forpliktelse.

Forutsetningene for gjennomføring av en slik prosess er:

- deltakelse fra privat og offentlig sektor
- åpen arbeidsform
- likeverdighet, hvor alle eier like stor deler av sannheten
- gjensidig respekt

1.2 Prosessen fram mot en vedtatt næringsplan

Næringsplanen er utviklet på oppdrag av Follorådet

Styringsgruppen for arbeidet har følgende sammensetning:

- Ordførerne i Enebakk, Ås, Ski, Frogn, Vestby, Oppegård og Nesodden
- Siri Hov Eggen, fylkesvaraordfører Akershus
- Per A. Kierulf, rådmann Ås
- Petter Skotland, Ungt Entreprenørskap i Akershus
- Nils Dugstad, adm.dir., UMB
- Olaf Stene, regiondirektør, NHO Oslo og Akershus
- Georg Vestby, senterdirektør, Ski Storsenter
- Kari Hauge, LO Akershus

Ordfører Tore Tidemann i Enebakk har ledet styringsgruppen, Daglig leder av Follorådet Ingrid Brattset har vært prosjektleder og rådgiver Anne-Britt Ruderaas fra Maximite as har vært prosessleder

Trinnene i prosessen:

1. Forberedelser, med utarbeidelse av opplegg for prosessen og faktagrunnlag samt mobilisering av deltakere
2. Utvikling av strategisk grunnlag
3. Utvikling av handlingsprogram
4. Vedtak / tilslutning i kommuner og regionråd

Rollene

- **Prosessgruppen**
Det var her diskusjonene ble tatt, og konklusjonene trukket.
- **Styringsgruppen**
Ansvar for gjennomføringen av prosessen på vegne av Follorådet.
Inviterte deltakerne til prosessgruppen, og kvalitetssikret dokumentasjonen fra samlingene
- **Prosjektlederen**
Administrativ leder av arbeidet
Prosesslederen
Katalysator i prosessen, med ansvar for at meninger kom fram og at man søkte felles konklusjoner.

Framdriftsplan :

Proessen og planen ble utviklet etter følgende tidsplan

- ◆ første versjon ble utarbeidet etter samling i prosessgruppen på Sundvolden hotell 11. og 12. januar 2007
- ◆ gjennomgått av styringsgruppen 25. januar
- ◆ drøftet og videreutviklet i prosessgruppesamling 16.februar
- ◆ gjennomgått av styringsgruppen 7. mars
- ◆ revidert etter siste samling i prosessgruppen 12. april
- ◆ sluttbehandlet i styringsgruppen 26.april
- ◆ til Follorådet og kommunene for behandling sommeren 2007

1.3 Planens oppbygging

SNP-dokumentet består av to deler: strategisk del og handlingsprogrammet . Planens strategiske del beskriver ståstedet for næringsutviklingen i regionen slik deltakerne i prosessen oppfatter den. Her gis en vurdering av dagens situasjon med sterke sider, som vi bør ta vare på og utvikle videre, og svakhetene som vi bør kompensere for. I tillegg beskrives ambisjonen for næringsarbeidet i Follo, og til slutt strategier fra dagens situasjon til målet. Handlingsprogrammet beskriver konkrete prosjekter og tiltak regionen vil sette i verk, med tilhørende budsjett og gjennomføringsorganisasjon.

Planens strategiske del ligger i hovedsak fast over en 4-årsperiode, mens handlingsprogrammet rulleres årlig eller annet hvert år.

DEL 1 - NÆRINGSPLANENES STRATEGISKE DEL

2. DAGENS SITUASJON

I forkant av SNP prosessen gjorde Telemarksforskning en næringsanalyse for Follo, hvor oppsummeringen var slik:

"Follo er en region som har hatt sterk befolkningsvekst i de siste tiårene. Det er både høy innflytting, og fødselsoverskudd pga en relativt ung befolkning. Dette skaper gode forutsetninger for næringslivet.

Follo har et stort underskudd på arbeidsplasser, ettersom det er langt færre arbeidsplasser enn arbeidstakere i regionen. Svært mange pendler til Oslo for å arbeide.

Det har vært en sterk vekst i antall arbeidsplasser i Follo de siste årene, først og fremst i det private næringslivet. Det er skapt mange nye arbeidsplasser i bransjer som bygg og anlegg, handel og transport. Nedgangen i sysselsettingen i industrien har betydd lite, ettersom regionen har lite industri fra før.

Follo har en næringsstruktur med en stor andel sysselsatte i handel, og liten andel industri. Regionen har også mange bedrifter innen kulturnæringene, og mange kunstnere.

Follo har flere nyetableringer i forhold til antall bedrifter enn landsgjennomsnittet. Dette skyldes hovedsakelig næringsstrukturen i regionen. Det er en relativt stor andel av bedriftene i tjenesteytende næringer, og liten andel i landbruk og industri. Når vi korrigerer for næringsstruktur og andre trekk ved regionen, synes etableringsaktiviteten å være under gjennomsnittet.

Det har vært en relativt liten andel bedrifter med realvekst i omsetning i siste femårsperiode. I det siste året, 2005, er næringslivet omtrent som gjennomsnittet når det gjelder vekst.

Follo har tradisjonelt hatt mange lønnsomme foretak. Andelen foretak med overskudd i Follo har imidlertid ikke hatt samme vekst som mange andre regioner de siste to årene, og lønnsomheten i 2005 er omtrent som gjennomsnittet.

Det er laget en næringslivsindeks, hvor næringsutviklingen i regioner og kommuner er målt ut fra fire kriterier: Nyetableringer, lønnsomhet, vekst og næringslivets størrelse. Follo er da rangert som nummer 39 av 83 regioner i landet når det gjelder næringsutvikling."

Rapporten fra telemarksforskning følger som et uttrykket vedlegg til SNP.

2.1 Folloregionens sterke sider

Dette er våre sterkeste fortrinn som vi i Follo vil bygge på og utvikle videre:

- **Beliggenhet og infrastruktur**
- **Næringsvennlige kommuner**
- **En høyt utdannet befolkning**
- **Attraktive bokommuner**
- **Universitetet for miljø- og biovitenskap og Campus Ås**

Beliggenhet og infrastruktur

Follos beliggenhet gjør at regionen kan by næringslivet betydelige lokaliseringsfortrinn. Follo ligger helt sentralt plassert i Osloregionen, som er det største kommersielle markedet i landet, og et område av landet hvor vekst i befolkning og arbeidsplasser vil fortsette i overskuelig framtid. Utfordringen for Follo er å kunne ta aktivt del i styringen av denne veksten, til regionens beste både på kort og lang sikt.

Beliggenheten innebærer at muligheten for å nå store kundegrupper er stor. Follo er en av Norges viktigste porter til Europa landevegs. Dette betyr at produkter og varer til og fra kontinentet passerer gjennom, dels omlastes og lagres i regionen. Beliggenheten gjør også at store deler av regionens næringsliv har lett tilgang på kompetent arbeidskraft, teknologi og andre underleveranser.

Follo får etter hvert meget god infrastruktur når det gjelder veg med utvidet E6 og E18 og forbedrede jernbaneforbindelser. Vi ser likevel at regionen fremdeles har noen kommunikasjonsmessige utfordringer. Det gjelder spesielt tversgående kollektivløsninger til og fra viktige arbeidssteder i regionen.

Utviklingen av Rygge lufthavn vil også innebære nye muligheter for lokalisering og utvikling av næringsvirksomhet i regionen. Folloas attraktive kystlinje mot Oslofjorden byr på store muligheter.

Sist men ikke minst ligger Folloregionen nært de viktige nasjonale beslutningsarenaene i hovedstaden.

Men nærheten til Oslo og den sentrale beliggenheten kan også bli en sovepute for aktiv satsing på egen næringsutvikling. Veksten vil komme uansett og arbeidsmarkedet i Oslo er stort og tilgjengelig.

Næringsvennlige kommuner

Kommunene i Follo er næringsvennlige i den forstand at man opptrer effektivt, løsningsorientert og med stor grad av forutsigbarhet i saker som er viktige for næringslivet.

Flere studier bl.a. gjennomført av FAFO om "Næringslivets favorittkommuner" dokumenterer at kommunenes viktigste rolle i næringsarbeidet er å løse sine primæroppgaver best mulig, dvs. å utføre en rask og profesjonell saksbehandling, en langsiktig og forutsigbar arealdisponering og yte gode kommunale tjenester til lokalsamfunnet.

Primæroppgavene innebærer tre roller; myndighetsutøver, utbygger og tjenesteyter. Alle disse rollene med tilliggende oppgaver er relevante for næringsutvikling.

Som **myndighetsutøver** tar kommunene viktige beslutninger med betydning for bedriftene (for eksempel plan- og byggesaker). Som **utbygger** av fysisk infrastruktur har kommunene stor betydning for bedriftenes lokaliseringvilkår (tomter, veier/samferdsel). Som **tjenesteyter** har kommunene stor betydning for bedriftenes rekrutteringsevne (skole, helse, barnehager, kultur). Dette betyr at det er for snevert å begrense "næringsutvikling" til det begrensede og direkte bedriftsrettede feltet som en evt. næringssjef eller næringsselskap ofte er satt til å arbeide med.

I tillegg er regionens politikere tilgjengelige for bedriftslederne. De er oppriktig interesserte i og har stor vilje til næringsutvikling i egen kommune og for regionen som helhet.

En høyt utdannet befolkning

2004- tall viser at 30 % av Follo's befolkning over 16 år har universitets- eller høgskoleutdanning.

Dette er høyt sammenliknet med landet for øvrig (22%), Øvre Romerike (17%) og Nedre Romerike (22%), men likevel lavere enn Asker /Bærum (43%).

Vi mener befolkningens utdanningsnivå er et fortrinn for framtidig lokalisering av flere av de nye vekstnæringene innen forretningsmessig tjenesteyting, og at potensialet også burde være til stede for større grad av egenetableringer og nyskaping.

Likevel må vi konstatere at det til tider kan være problematisk å finne riktig kompetanse til en del av regionens næringsliv, som ikke trenger høgskoleutdannede arbeidstakere.

I tillegg har man i Follo flere virksomheter med høyt spesialisert kompetanse. Vi har UMB og Campus Ås, men slike kompetansemiljøer finner vi også innen flere andre sektorer som landbruk, reiseliv, industri, IKT, logistikk, helse og kultur.

Attraktive bokommuner

Det er attraktivt å bo i Follo. Regionen har sterke bostedskvaliteter og høy tilflytting. Befolkningen i Follo har økt de siste 20 årene, og Follo er fremdeles en av regionene i landet med høyest befolkningsvekst. 1. januar 2006 var det 118 164 personer bosatt i regionen. I de siste seks årene har vekstraten ligget mellom 0,9 og 1,2 prosent. Frogn og Nesodden har hatt større befolkningsvekst enn de andre kommunene i Follo. I disse kommunene har befolkningen økt med over 40 prosent de siste 20 årene. Mellom de andre kommunene er det små forskjeller. Vestby har hatt lavest vekst i de siste 20 årene, men relativ høy vekst de siste seks årene.

Regionen som helhet har et fødselsoverskudd på 4441 personer i perioden 1. jan 2000 til 1 jan 2006. Alle kommunene har flere fødte enn døde, noe som avspeiler at befolkningen er relativt ung. Den innenlandske flyttebalansen varierer mellom kommunene. Vestby, Enebakk, Nesodden og Frogn har alle hatt mange flere innflyttere fra andre deler av landet enn utflyttere. Ås har imidlertid flere utflyttere enn innflyttere.

Alle kommunene har fått netto tilvekst i folketallet gjennom innvandring i perioden. Ås har hatt størst netto innvandring.

Grunnen til Follo's attraktivitet er flere. I tillegg til den sentrale beliggenheten i Osloregionen med sitt gode klima, vil vi framheve gode kommunikasjoner og offentlige tjenester. Follo har sterke miljøkvaliteter knyttet til kulturlandskap, tilgang til urørt natur i marka og langs fjorden, men også lett tilgang til urbane kvaliteter og privat tjeneste produksjon.

Vi vet at bostedskvaliteter teller mye når de nye vekstnæringene lokaliseres, og vi mener at Follo har flere fortrinn i så henseende.

Universitetet for miljø- og biovitenskap UMB og Campus Ås

UMB og Campus Ås spiller en viktig rolle for næringsutviklingen i Follo både i kraft av seg sjøl som stor arbeidsplass og betydningsfull kunnskapsinstitusjon, men også som partner for ytterligere utvikling av regionens næringsliv. Det ligger en betydelig mulighet for å skape enda større ringvirkninger, både ved at UMB får utviklet seg videre med bla flytting av veterinærhøgskolen til campus, ved mer kommersialisering av forskning og muligheten for at kandidater vil etablere egne virksomheter i regionen. I tillegg ser vi mulighetene i at regionens næringsliv utvikler nærmere partnerskap med Campus Ås for nyskapende og næringsrettet aktivitet.

UMB er en sentral aktør innen miljø- og biovitenskapene med vekt på kjerneområdene; biologi, mat, miljø, areal- og naturressursforvaltning med tilhørende estetiske og teknologiske fag. Universitetet har gjort seg bemerket internasjonalt innenfor miljø og biovitenskap, blant annet når det gjelder genforskning og praktisk anvendelse av genkunnskap i produksjon av mat fra fisk, planter og husdyr.

I dag har universitetet rundt 2800 studenter, 870 ansatte, 440 forskere og 250 doktorgradsstudenter. UMB er organisert i 8 institutt og 3 sentre.

SEVU, som etter- og videreutdanningsseksjonen ved UMB, gir forskningsbaserte kurs rettet inn mot konkrete behov i ulike deler av arbeidslivet. Forskingen ved UMB omfatter både grunnforskning, målrettet grunnforskning og anvendt og næringsrettet forskning, og basis for utdanningen og forskeropplæringen.

Tre satsingsområder utgjør UMBs kjerneforskning: miljø, mat og bioteknologi. Dette er områder som er i vekst både nasjonalt og internasjonalt. I tillegg satses det på to tverrgående aktiviteter: akvakultur og næringsutvikling. UMB har også stor aktivitet innen utviklingsforskning, primært rettet mot Afrika og sentral-Asia.

I tillegg har UMB en rekke partnere på Campus Ås:

- Institutt for akvakulturforskning AS (AKVAFORSK)
- Bioforsk
- Bioparken AS
- Kimen Såvarelaboratoriet AS
- Norsk institutt for næringsmiddelforskning (MATFORSK)
- Norsk institutt for skog og landskap
- Instrumenttjenesten AS (ITAS)
- Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler (Mattilsynet)
- Studentsamskipnaden i Ås (SiÅs)

2.2 Folloregionens svake sider

Dette er forhold vi må kompensere for å få en ønsket utvikling:

- **Svak profil – regionen er lite kjent som lokaliseringssted for næringsvirksomhet**
- **Mangel på felles næringspolitikk og effektivt samspill FoU – næringsliv – offentlig sektor**
- **For få sterke næringsmiljø og for få etableringer**
- **Arealkonflikter**
- **Rammebetingelser for næringsutvikling**

Svak profil – regionen er lite kjent som lokaliseringssted for næringsvirksomhet

Til tross for regionens mange fortrinn er både de enkelte kommuner, steder og regionen som helhet for dårlig kjent når virksomheter skal finne egnet beliggenhet. Follo og kommunene har i liten grad drevet aktiv, målrettet markedsføring av sine lokaliseringsfortrinn.

Follo er en godt bevart hemmelighet. For mange vil Follo som region og varemerke være proffilløst og lite kjent, og den regionale identitet som Follo-borger eller Follo-bedrift er svak. Mens mange av Folloes steder og virksomheter er kjent for omverdenen, har man i for liten grad brukt regionen som arbeidsplattform for felles regional markedsføring og promotering av hverandre som sted for ønskede næringsetableringer. Vi kan vel også stille spørsmål om egen bevissthet rundt regionenes attraktivitet har vært tilfredsstillende?

Mangel på felles næringspolitikk og effektivt samspill FoU – næringsliv – offentlig sektor

Follo har fram til nå i liten grad hatt en felles næringspolitikk for å styre og stimulere veksten på en hensiktsmessig og villet måte. Kommunene har ikke hatt tett dialog seg i mellom i viktige næringspolitiske saker. Konsekvensen av dette kan bli at vi ikke evner å utnytte regionens samlede fortrinn på en effektiv måte, og at vi får unødvendige konflikter kommunene i mellom. Vi har b.la. ikke en tilfredsstillende felles strategi for akkvisisjon, hvor vi kan påvirke større lokaliseringer til regionen.

Verken kommuner eller bedrifter løser sine primær oppgaver hensiktsmessig uten samhandling i form av dialog, tilbakemeldinger og til tider direkte medansvar for prosjekter. Det finnes derfor store muligheter for samhandling mellom næringslivet og det offentlige, som vi i Follo ikke har utnyttet godt nok

Forskning dokumenterer at kommuner med sterke lokale utviklingsnettverk, der private og offentlige aktører samarbeider både innen bransjer, mellom bransjer og mellom næringslivet og kommunen, har påviselig bedre utvikling enn kommuner med svake nettverk. Slike nettverk kan sikres bla. gjennom utvikling av felles næringsstrategier, som er godt forankret hos alle aktører, hvor strategiene er basert på felles situasjonsforståelse og verdier, og at man har en felles oppfatning av de sentrale utfordringene, målet og veivalgene / arbeidsområdene. For å lykkes må man i tillegg ha organisasjon med evne til gjennomføring, og ikke minst utøve et godt lederskap i arbeidet.

I Follo mangler vi tilfredsstillende arenaer for samhandling mellom kommuner, næringsliv og FoU-sektoren. Styrken og mulighetene våre ligger i mangfoldet, tillitsfull samhandling, og i evnen til å utnytte handlingsrom og muligheter.

For få sterke næringsmiljø og for få etableringer

Vi kan analysere næringsstrukturen gjennom å se på hvordan sysselsettingen fordeler seg mellom ulike næringer.

Follo har mange arbeidsplasser i handel. Det er først og fremst mange ansatte innen engroshandel som trekker denne andelen opp. Det er også relativt høy andel innen undervisning. Veksten i arbeidsplassene i Follo har kommet i helse og sosialtjenester, handel og bygg og anlegg.

Det er påfallende at det ikke har vært vekst i forretningsmessig og personlig tjenesteyting i Follo i de siste årene. Dette er næringer som vokser på landsbasis. En skulle tro at en voksende befolkning og nærheten til Oslo ville gitt vekst i disse næringene.

Bransjen FoU/data/konsulent er strategisk interessant, ettersom dette er kompetansearbeidsplasser som kan tenkes å ha ringvirkninger utover det rent økonomiske. Oppegård og Ås har mange slike arbeidsplasser. I tillegg tilkommer arbeidsplassene ved UMB. Follo har en høy andel bedrifter innen "kulturproduserende" virksomheter. Dette er virksomheter innen bransjer som kunstnerisk virksomhet, underholdning, forlag, film, TV, radio, design og kunsthåndverk

Vi har forsøkt å identifisere sterke næringsmiljø, eller sterke bransjer i Follo. Det er noen bransjer i Follo som både har en lokalisingskvotient¹ større enn 1, og som samtidig har en økning fra 2001 til 2005. De viktigste er forlag og aviser, bygg og anlegg og hotell og restaurant.

Databransjen har klart størst lokalisingskvotient av bransjene i Follo. Her har imidlertid utviklingen vært mer negativ i Follo enn ellers i landet. Follo har også stor andel av sysselsettingen innen forskning, men også her har det vært en nedgang i forhold til resten av landet. Andre bransjer som er relativt store i Follo er landtransport, møbelproduksjon og forretningsmessig tjenesteyting. Også i disse bransjene er utviklingen i sysselsettingen svakere enn i andre deler av landet.

Vi konstaterer likevel at Follo har for få riktig sterke og profilerte næringsmiljø, men at det burde være forutsetninger for videre utvikling i flere bransjer.

Nyetableringer i et område kan studeres ved å se på antall nyregistrerte foretak i prosent av de eksisterende. Follo har ligget over landsgjennomsnittet de siste fem årene. Bransjen FoU/data/konsulent hadde 333 nyregistreringer i 2005, og var den største bransjen blant de nyetablerte. Dette er også den største bransjen i Follo når vi teller antall bedrifter. Det er mange små bedrifter i denne bransjen.

Innenfor handel var det 242 nyregistreringer i Follo i 2005. Dette var også den nest største bransjen målt i antall eksisterende foretak.

Det var også mange nyregistreringer innen personlig tjenesteyting, bygg og anlegg og eiendom.

Etableringsfrekvensen i bransjer som helse og sosial, FoU/data/konsulent, eiendom, og bygg og anlegg er lavere i Follo enn i landet for øvrig.

¹ Lokalisingskvotienten til en bransje i et område er bransjens andel av sysselsettingen i området delt på bransjens andel av sysselsettingen i Norge. Dersom denne brøken er større enn 1, betyr dette at bransjen har en høyere andel av sysselsettingen i det aktuelle området, enn på landsbasis.

Den andre indikatoren vi har brukt er endringen i lokalisingskvotienten fra 2001 til 2005. Dersom dette tallet er større enn 0, betyr det at bransjen har en mer positiv utvikling i området enn på landsbasis.

Etableringsfrekvensen i et område blir sterkt påvirket av næringsstrukturen. Follo har en etableringsfrekvens som ligger 0,6 prosent under normalen. Follo er en folkerik region, med høy vekst i befolkningen. Samtidig er næringsstrukturen gunstig for å oppnå mange nyetableringer. Dette gjør at forventet etableringsfrekvens er høyere enn den faktiske, og vi burde derfor forvente flere etableringer i regionen. Næringslivet i Follo har hatt drahjelp av at befolkningen har hatt en sterk økning. Dette skaper vekst i markedet for næringsliv som er rettet mot det lokale markedet. En burde derfor forvente at næringsutviklingen i regionen var bedre enn gjennomsnittet.

Det er likevel hyggelig å konstatere at Follo utmerker seg når det gjelder etableringer av ungdomsbedrifter. Her er regionen og Akershus fylke blant de beste i landet.

Arealkonflikter

Follo sitter på Norges indrefilet av arealer, som kommer av arealenes kvalitet, beliggenhet og tilgang til infrastruktur. Men det er et betydelig press på disse arealene i regionen. Etterspørselen og behovet er stort når det gjelder nye arealer til næringsformål, boliger og infrastruktur. Dette må veies opp mot bla. hensynene til jordbruksarealer, kulturminner og grøntstruktur. Noe som igjen medfører krevende planprosesser og resultater som kompromisser mellom mange hensyn.

Internt i hver kommune er arealspørsmålene kilde til store diskusjoner. Flere av kommunene opplever betydelige utfordringer i kommunikasjonen med innsigelsesmyndighetene når disse utøver sine roller.

Vi konstaterer også at kommunene i for liten grad kjenner til regionenes samlede og eksisterende arealer som er lagt ut til næringsformål, og herunder hvilke strategier man har hver for seg. Dette bremser diskusjoner og mer helhetlig tenkning rundt dagens arealbruk. Det bidrar heller ikke til effektiv markedsføring av regionen som helhet i lokaliseringsspørsmål og i akkvisisjonssaker.

Rammebetingelser for næringsutvikling

Sentrale strøk prioriteres lavt mht næringsrettede virkemidler i forhold til distriktskommuner. Det betyr at Follo næringsliv ikke har samme tilgang på denne typen vekst-hjelp, som man skulle ønsket. Det eksisterer imidlertid flere ordninger som næringslivet i Follo også kan ta del i. Det gjelder bla. virkemidler gjennom Innovasjon Norge og Norges Forskningsråd. Regionen og næringslivsaktørene kjenner ikke godt nok til de ordninger som faktisk finnes, og mangler hensiktsmessige møteplasser / organisasjon til dette.

Et eksempel er ordningen med SkatteFUNN, som ble opprettet i 2002, og som er blitt den viktigste finansieringsordningen for FoU i små og mellomstore bedrifter. Bedrifter som får godkjent FoU-prosjekter, får opp til 20 prosent av kostnadene i støtte i form av skattefradrag. Fra 2002 til og med 2005, ble det godkjent FoU-prosjekter i 5000 bedrifter for et samlet beløp på over 25 mrd kr.

Bedriftenes bruk av SkatteFUNN er en god indikator for næringslivets investeringer i forskning og utvikling, spesielt blant de små og mellomstore. Det er bare to kommuner i Akershus hvor andelen av foretak som har fått godkjent skattefunnprosjekt er klart over landsgjennomsnittet. Det er Nes og Ås. I Oppegård, Vestby og Frogn har i underkant av to prosent av foretakene vært med på SkatteFUNN.

Ski har under en prosent bedrifter med i SkatteFUNN, mens Enebakk og Nesodden har ingen bedrifter som har fått godkjent skattefunnprosjekter.

Som vi ser har Follokommunene svært lav andel foretak med FoU støttet av SkatteFUNN. Dette kan både bety at ordningen er lite kjent, men selvsagt også at det drives lite nyskappingsaktivitet i regionens bedrifter.

3. AMBISJONEN FOR NÆRINGSUTVIKLINGEN I FOLLO

3.1 Ambisjonen

Follo skal være kjent som en SKAPENDE REGION

som bygger

- **veksten i næringslivet på**
- **miljøvennlig nyskaping og**
- **høyt spesialisert kompetanse**

Begrunnelse:

Follo vil være kjent som regionen hvor man driver kreativ nyskapende virksomhet både innen næringsliv, forskning og kunst.

Follo ønsker vekst i antall foretak og arbeidsplasser, men ikke for enhver pris. Veksten skal bidra til å bygge varige verdier i regionen. Fordi regionen er så attraktiv både for etableringer av næringsliv og bosetting vil vi legge stor vekt på å ønskede effekter av innsatsen både på kort og lang sikt.

Follo vil legge vekt på miljøvennlig vekst, nyskaping og næringsutvikling. Dette gir oss interessante utfordringer når vi skal søke etter ønskede nyetableringer, og utvikle eksisterende næringsmiljøer. Vi vil aktivt analysere miljøeffekter av de tiltak vi setter i verk i næringsssammenheng. Herunder vil vi hilse velkommen tiltak som utvikler miljøvennlige løsninger, teknologi og kompetanse.

Follo vil at man fortsatt skal være ledende i landet på etablering av ungdomsbedrifter

Follo er en kompetanseregion og vil at veksten skal preges av dette. Vi hilser velkommen en ytterligere utvikling av allerede spesialisert kompetanse i alle deler av regionens arbeids- og næringsliv, samt forskning, kommersialisering og kulturnæringene

3.2 Måleindikatorer

Vi vil overvåke utviklingen ved å måle

- Vekst antall bedrifter, ansatte og omsetning
- FoU tall – midler brukt fra forskningsråd og skattefunn,
- Antall kommersialiseringer
- Antall bedrifter med miljøsertifisering
- Antall nyetablerte ungdoms- og studentbedrifter

4. STRATEGIER

Vi skal sammen satse på:

- **Nyskaping i eksisterende og nye virksomheter**
- **Markedsføring av regionen som lokaliseringssted**
- **Utvikling av møteplasser mellom FoU, det offentlige og næringslivet**
- **Samordnet arealstrategi**

4.1 Nyskaping

Vi vil prioritere regionale tiltak som:

- støtter opp om utviklingen av UMB til et enda sterkere universitet
- styrker næringslivets bruk av og samarbeid med Campus Ås
- bidrar til flere nyetableringer og kommersialiseringer
- styrker nyskaping i næringsmiljøene i Follo
- bidrar til flere ungdoms- og studentbedrifter

4.2 Markedsføring av regionen som lokaliseringssted

Vi vil prioritere regionale tiltak som:

- bygger på regionens fyrtårnsbedrifter og sterke miljøer
- samordner og strukturerer Follo's lokaliseringsfortrinn
- markedsfører regionens næringsarealer samlet
- styrker samarbeidet om store og viktige næringsetableringer i regionen
- bidrar til en markedsplan for flere nye virksomheter til Follo

4.3 Utvikling av møteplasser

Vi vil prioritere regionale tiltak som bidrar til vekst gjennom:

- økt samhandling mellom kommunene
- økt samhandling mellom bedrifter og bedriftsmiljøer
- økt samhandling mellom bedrifter og kommunene / regionen
- økt samhandling mellom bedrifter – FoU-miljøene og kommunene / regionen

4.4 Samordnet arealstrategi

Vi vil prioritere tiltak som:

- legger grunnlag for videre regionale drøftinger om arealanvendelse i Follo

---

DEL 2 - NÆRINGSPLANENES HANDLINGSPROGRAM

5. HANDLINGSPROGRAM

5.1 Prosjekter

STRATEGI : Nyskaping i eksisterende og nye virksomheter

1. Kobling Follobedrifter og FoU
2. Bedre førstelinje for næringsutvikling i Follo
3. Follo inkubator
4. Kortreist arbeidskraft
5. UMB-studenter til næringslivet i Follo
6. Kultur og opplevelser som næring i Follo

STRATEGI: Markedsføring av Folloregionen som lokaliseringssted

7. Etablering i Follo – en markedsstrategi

STRATEGI Utvikling av møteplasser mellom FoU, det offentlige og næringslivet

8. Samhandling om påvirkning
9. Møtested Follo
  - 9A - Nettverkskonferanse
  - 9B - Felles næringsforening/ utviklingselskap

STRATEGI Samordnet arealstrategi

10. Utvikling av regionplan for arealbruk i Follo

1. KOBLING FOLLOBEDRIFTER OG FOU

Bakgrunn:

Follo har få riktig sterke og profilerte næringsmiljø, men det burde være forutsetninger for videre utvikling i flere bransjer. Vi har behov for mer nyskaping i regionen, også gjennom bedre koblinger mellom Follo-bedriftene og FoU-miljø i hele landet. For å skape verdier gjennom FoU-basert nyskappingsvirksomhet er det viktig med nærhet, god toveis flyt av ideer, kompetanse og ressurser. Grunnlaget for dette legges gjennom et langsiktig samarbeid. I Follo har vi fordel av nærheten til Campus Ås, men sine brede erfaring med næringslivskontakt gjennom brukerstyrte forskningsaktiviteter. Det langsiktige målet er å styrke konkurransekraft, hvor næringslivet finner fram ny forretningsvirksomhet, nye produkter eller tjenester og at CÅ styrker sin konkurransekraft som innovasjonsmiljø. Foreliggende tiltak skal imidlertid ikke begrenses til miljøene på CÅ

Mål:

15 bedrifter i Follo skal ha etablert samarbeidsprosjekter med Campus Ås, eller andre FoU-miljø innen utgangen av 2010.

Innhold – aktiviteter:

Første trinn: kartlegging

- Kartlegge hvilke bedrifter og /eller bedriftsmiljøer i regionen som vil ha nytte av en nærmere kontakt med FoU – miljøer på CÅ eller andre steder. Erfaring tyder på at dette i første omgang vil være "lokomotiver", feks bedrifter som allerede har tatt i bruk ordningen med SkatteFUNN. For Folloregionen kan det være spesielt interessant å se på bedrifter innen næringsmiddelproduksjon

Andre trinn: mobilisering

- Bedrifter inviteres til møte hvor man påbegynner kartleggingen av bedriftenes behov og motivasjon for tettere samarbeid om FoU behov. Dette kan være piloter, i form av enkle innovasjonsarenaer (møteplasser) der næringslivs- og FoU-kompetanse kan møtes for gjennomgang av eksisterende og fremtidig innovasjonsbehov (konkrete prosjektmuligheter og mer langsiktig innovasjonssamarbeid).
- Besøk hos bedrifter med gjennomgang av muligheter og samarbeidsbehov
- Utvikling av en oversikt over Campus Ås-miljøets kompetanseområder sett fra et "brukerperspektiv"
- Konkretisere samarbeidsmuligheter og etablering av prosjekter

Tredje trinn: FoU prosjekter

- Gjennomføring av FoU-prosjekter i enkeltbedrifter eller sammenslutninger av bedrifter i Follo
- Vurdering av behov et felles innovasjonsapparat som kan ivareta videre meglings-/koblingsfunksjoner, tilrettelegging for samarbeid mv.

Ansvar:

Prosjektet er forankret i SNP Follo. Prosjektledelsen vurderes lagt til Bioparken

Samarbeidspartnere:

Næringslivet, Norges forskningsråd – VRI programmet, Innovasjon Norge

2. BEDRE FØRSTELINJE FOR NÆRINGSUTVIKLING I FOLLO

Bakgrunn:

Nyetablerere og bedriftsledere har behov av mange ulike typer av tjenester, råd og nettverk. Ofte består hjelpen i kunnskap og kompetanse som ikke kan dekkes av en enkel eller noen få enheter som har som formål å yte tjenester overfor nyetablerere. Et best mulig tilbud i Follo-regionen forutsetter at man kan utnytte den samlede kompetansen i Etablerersenteret, FoU-miljøer, forskningsparker, næringslivskontorer og i kommunene optimalt. Brukerne av en "førstelinjetjeneste for næringsutvikling" i Follo kan være:

1. Personer som er førstegangsetablerere i Follo, og ønsker bred bistand
2. Personer som søker bevisst etter faglig og/eller forretningsmessig kompetanse og samarbeid
3. Personer som ønsker å etablere næringsvirksomhet i en av Follo-kommunene (og ønsker kontakt med offentlig instans for praktiske retningslinjer og bistand)
4. Follo-bedrifter som søker etter lokale tjenester for nyskaping eller lignende

Mål: Bedre førstelinjetjeneste for næringsutvikling i Follo-regionen

Innhold/aktiviteter

1. Gjennomgang og vurdering av dagens tilbud ut fra brukerens perspektiv. Tilrå et mer brukerorientert tilbud. Finne løsninger sammen med samarbeidspartnerne, avtalefeste roller og ansvar mellom disse.
2. Nettbasert informasjon
Utvikle nettbasert informasjon om "hvem gjør hva for næringslivet i Follo", etter ide fra tilsvarende gjort i Oslo kommune. Legge relevant informasjon på kommunenes nettsider og på Folloportalen
3. Skolering av ansatte i de kommunale servicetorg

Ansvar

Prosjektet er forankret i SNP Follo, prosjektledelsen dekkes av prosjektleder for SNP.

Samarbeidspartnere:

Næringsforeningene i Follo, Akershus fylkeskommune, Etablerersenteret i Akershus, avd. Follo, kommunene ved sine næringsansvarlige, Bioparken, Næringskontoret ved UMB UMB, Innovasjon Norge, FMLA.

3. FOLLO INKUBATOR

Bakgrunn:

En inkubator tilbyr nystartede bedrifter kontorfellesskap, felles infrastrukturtenester, forretningsmessig kompetanse og nærhet til forsknings- og utviklingsmiljøer. Det er vanlig at bedrifter blir i 2 år i inkubatoren, før de flytter videre til egnede lokaler for videre drift. I regionalpolitikken er inkubatortilbudet et viktig virkemiddel når forventningene til nyskaping øker.

Som del av et nasjonalt inkubatornettverk etablerte Campus Ås i 2003 inkubatorvirksomhet for økt kommersialisering av kunnskapsbaserte ideer, ledet av Bioparken AS. 22 innovative bedrifter er hittil utviklet med støtte fra inkubatoren, i et utviklingsmiljø som bringer FoU, gründere og næringsliv sammen. De seneste år er inkubatorkonseptet utvidet til et bredere regionalt tilbud. Flere av dagens inkubator-bedrifter springer ut fra eksisterende næringsliv i regionen, der gründerne drar nytte av både faglig samarbeid og inkubatorkompetansen ved Campus. Her er det både IKT virksomheter og mer biologisk baserte bedrifter.

Nå kan vi se for oss en videreutvikling av denne inkubatorvirksomheten for større effekt i hele Follo – en ”Follo Inkubator”, som favner bredere enn bio-baserte forretningsideer. Derfor er det interessant å finne sterke næringsmiljøer i Follo, hvor inkubatortjenester vil bidra til flere nyetableringer.

Inkubatorvirksomhet for Follo-regionen skal legge til rette for samarbeid mellom Kunnskapsmiljøene i regionen

- For kommersialisering av nye forskningsresultater med forretningsmessig potensial
- Nyetableringer som springer ut av FoU-/innovasjonssamarbeid med næringslivet
- Studentbedrifter og -prosjekter for

Nyetableringer i regionen

- Gode forretningsideer med definert markedspotensial
- Entreprenører
- Nyetableringer som ønsker samlokalisering med kunnskapsmiljøer
- Knoppskyting fra regionens etablerte næringsliv

Såkorfond (tidlig-fase investorer)

Andre nyskappingsaktører regionalt og nasjonalt

Mål:

Hovedprosjekt: Flere vellykkede kunnskapsbaserte nyetableringer i Follo.

Forprosjektet: Finne forutsetningene for hvordan Bioparken Inkubator kan videreutvikles som Follo Inkubator

Innhold / aktiviteter

- Kartlegging av innovasjonsmiljøer i Follo
- Kartlegging av kunnskapsmiljøer og næringsmessige tyngdepunkter i regionen
- Kartlegging av behov for inkubatorkompetanse, lokalisering, oppfølgingssystemer mv.
- Vurdering av hensiktsmessig organisering og omfang

Ansvar: Prosjektet er forankret i SNP-Follo. Prosjektledelse : Bioparken

4. KORTREIST ARBEIDSKRAFT

Bakgrunn:

Målet for næringspolitikken er at Follo skal være kjent som en "Skapende Region" som bygger veksten i næringslivet på miljøvennlig nyskaping og høyt spesialisert kompetanse

Verdiskaping krever infrastruktur, kompetanse, forretningsideer og kapital, og det er avgjørende for regionen å beholde flere kompetente innbyggere i regionen, fordi det vil medføre en raskere tilgang til forretningsideer og kapital. Follo ønsker å videreutvikle flere kompetansearbeidsplasser. I dag pendler en stor del av Follo høyt utdannede arbeidsstyrke ut av regionen, med stor belastning både for enkeltpersoner, familier og ikke minst miljøet. Mange av pendlerne i vår region har ønske om å frigjøre reisetid til mer meningsfulle aktiviteter og de "nære ting". Det ville vært interessant å bremse pendlingen ved at flere kan jobbe i nærheten av sine bosteder. I tillegg har vi UMB som jobber med miljø og næringsutvikling midt i vår region, og som kan tilføre kunnskap til tiltaket.

Mål:

Hovedprosjekt: Etablere et nettverk av miljø- og personvennlige "nærkontorer" i Follo

Forstudie: Finne forutsetningen for etablering av slikt nettverk av kontorer

Et nærkontorkonsept forventes i første rekke å tiltrekke personer som ønsker å slippe å pendle, men det vil i praksis være åpent for alle som ønsker en lokal kontorplass. Vi antar at "pendlerne" kan deles inn i flere undergrupper:

- Personer i "frie stillinger" eks. rådgivere, konsulenter, salgsagenter og lignende.
- Personer som er ansatt ved et hovedkontor i for eksempel Oslo, og som av arbeidsgiver får anledning til å prøve et alternativ til hjemmekontor.
- Personer som etablerer egen virksomhet og ønsker et alternativ til hjemmekontor.

Aktiviteter:

Forstudie

Utvikle tjenestekonsept / forretningsplan, herunder gjøre markeds- og kostnadsvurderinger, vurderinger av lokaler etc. Ved interesse kan studenter fra UMB gjennomføre markedsundersøkelser og utredninger av hva et slikt tiltak kan bety for økt regional verdiskaping og reduksjon av miljøbelastninger.

Hovedprosjekt

Finansiere opp og etablere selskap

Innrede og utstyre kontorene etter de maler som er utformet i tjenestekonseptet.

Skaffe en medlemsmasse og forestå driften av nærkontoret.

Åpne et nytt nærkontor i nye kommuner der markedet er til stede.

Ansvar:

Prosjektet er forankret i SNP-Follo, prosjektledelsen vurderes lagt til Office Management Solutions AS, som initiativtakere og prosjektledere.

Samarbeidspartnere:

Kan være UMB, kommunene, Samarbeidsalliansen Osloregionen eller andre berørte parter.

5. UMB-STUDENTER TIL NÆRINGSLIVET I FOLLO

Bakgrunn:

Prosjektet er et resultat av et ønske om å :

- Øke kontakten mellom Universitetet for miljø og biovitenskap(UMB)og næringslivet i Follo.
- Bidra til at næringslivet får løst oppgaver som krever utrednings- eller forskningskompetanse som virksomheten selv ikke innehar.
- Gi studenter ved UMB adgang til å øke sin kunnskap gjennom å skrive realistiske oppgaver med bakgrunn i næringslivets behov.
- Gi næringslivet i Follo innsyn i hvilken ressurs som ligger i et samarbeid med UMB.
- Gi UMB innsyn i hvilke ressurser som ligger i samarbeid med næringslivet i nærområdet.

Målgruppen er i prinsippet alle bedrifter i Follo gitt UMBs store faglige bredde og alle UMBs studenter

Mål:

Å etablere et kontor /system ved UMB som koble bedrifter med studenter for å belyse næringslivsrettede problemstillinger gjennom semesteroppgaver, hovedoppgaver og lignende.

10 Follobedrifter skal ha etablert samarbeid med studenter i løpet av 3 år

Aktiviteter / Innhold:

1. Forprosjekt:

Videreutvikle og konkretisere ideen:

- Vurdere hva som er gjort ved andre universiteter i Norge og Norden . Vi vet at tilsvarende ordninger er bl.a. prøvd ved NTNU i www.ideportalen.no
  - Organisere det "kontoret" som skal være motor i opplegget
  - Gjøre opplegget kjent på UMB
  - Markedsføre opplegget overfor bedrifter i Follo
  - Avklare finansiering av varig drift
- #### 2. Hovedprosjekt
- Hente inn de første oppgavene fra næringslivet i Follo
  - Skaffe studenter til de første oppgavene
  - Gjennomføring av prosjektene

Ansvar:

Prosjektet er forankret i SNP-Follo. Prosjektledelsen av forprosjektet vurderes lagt til næringskontoret ved UMB , i nært samarbeid med Start UMB, som er studentenes nyskappingsorganisasjon og Bioparken

6. KULTUR OG OPLEVELSER SOM NÆRING I FOLLO

Bakgrunn:

Follo har mange bedrifter med høy spesialisert kompetanse. Regionen er spesiell ved at det er mange kunstnere og mange bedrifter innen kulturnæringene. Osloregionen har godt over halvparten av alle landets sysselsatte i kulturnæringene, og sysselsettingen er konsentrert m Oslo, Follo, Lillestrøm og Bærum/Asker. Dette er virksomheter innen bransjer som kunstnerisk virksomhet, underholdning, forlag, film, TV, radio, design og kunsthåndverk.

Det foreligger 3 innspill til prosjekter:

Prosjekt Sandvold (forprosjekt): Interesseforeningen for Sandvold som kunst- og kulturnæringsssenter ble stiftet 15.08.06. Foreningen har som formål å arbeide for etableringen av Sandvold som et kunst - og kulturnæringsssenter. Eiendommen Sandvold ligger i et historisk sentralt og viktig område på Nesodden. Bygningene er velegnet for en samlokalisering av et slikt prosjekt i kommunen og regionen. Prosjektet har siden januar 2006 fått mange interessenter som står bak ideen og prosjektets målsettinger. Mange av disse er nasjonale anerkjente utøvere på sine områder og det er en anerkjennelse for prosjektet at disse har stilt seg bak prosjektet, og at de kan tenke seg å etablere sin virksomhet på Sandvold. Hittil har 14 billedkunstnere sagt ja til å deponere skulpturer på eiendommen som begynnelsen til en framtidig skulpturpark, som vil kunne bli en nasjonal og internasjonal attraksjon.

Prosjektets mål er å tilby et interessant arbeidsmiljø for leietagere innenfor kulturnæringene, og at utviklingselskapet skal arbeide med en rekke program- og utviklingsprosjekter. Eksempler på dette er skulpturpark, "artist in residence"-program, forfatterleilighet, litteraturrom i

ytringsfrihetens tegn, et aktivt prosjektprogram, samarbeid med kulturforvaltning på flere nivåer, tilbud til yngre kunstnere i etableringsfasen og et materialprøvearkiv.

Prosjektet Kyststier i Akershus (hovedprosjekt) er tverrfaglig med reiselivsfaglig relevans i kombinasjon med friluftsliv og opplevelser i tilknytning til natur og landskapskvaliteter, severdigheter, kulturminner og kulturattraksjoner.

Prosjektet har bakgrunn i Fylkesdelplan for kulturminner i Akershus. Prosjektet vil bli integrert i en eventuell fremtidig fylkesdelplan for Oslofjorden. Tiltaket har internasjonal relevans i forhold til Nordsjøløypa som del av kyststien Nordsjøen rundt. Prosjektet vil berøre følgende kommuner i Follo: Vestby, Frogn, Nesodden, Ås og Oppegård.

Prosjektets mål er å tilrettelegge stiler, veier, lysløyper og turtraseer, nærfriluftsområder og anlegg for fysisk aktivitet for alle brukergrupper. Gjøre Akershus' severdigheter langs kystsonen innenfor kunst og kultur, kulturminner, natur og landskapskvaliteter mer tilgjengelig for turgåere. Det er en intensjon å stimulere til verdiskaping i virksomheter som ligger langs kyststiene. Det vil være en relevant aktivitet for regionens reiseliv rettet mot tilreisende.

Prosjekt "Jul" (forstudie) Julebyen Drøbak er har et utnyttet potensial. I dag består den av Julehuset, Julenissens postkontor, julekortutstillingen på Drøbak Turistinformasjon og Drøbaknissen .

Frogn kommune sender hvert år et juletre til Berlin og Osaka, som får meget stor oppmerksomhet og eksponering.

Hvert år rundt juletid får The Christmas Village; Drøbak, mange oppslag i internasjonale media, både i presse og i TV-programmer.

Prosjektet presenteres som en forstudie for å teste hvilke muligheter det har, og det bør bl.a. knyttes opp mot norske/lokale juletradisjoner og mattradisjoner og markedsføres som ferdig pakke turer på kortferiemarkedet.

"Kultur i Follo" – handlingsprogram for Follorådet 2007 – 2010. Kultur er et nytt innsatsområde, og knyttes opp mot næringsutvikling, samfunnsutvikling og helsefremmende arbeid/folkehelse. Arbeidet er i gang og det skal innen utgangen av juni 2007 foreligge forslag til prosjekter, som igjen bør avklares gjennom forstudier.

Mål: Økt verdiskaping i Follo kultur- og opplevelsesnæringer.

Innhold/aktiviteter:

Innledende fase:

Avklare hvilke prosjekter som er aktuelle for satsning:

- Prosjekt Sandvold, herunder muligheter og rammevilkår for inkubatorvirksomhet. Forprosjekt er i gang i regi av Interesseggruppa for Sandvold og konkret beskrivelse av forprosjekt, samt prosjektets muligheter, foreligger.
- Kartlegge og avklare mulige opplevelsesbaserte prosjekter, herunder prosjekt "Kyststier i Akershus – en del av Nordsjøløypa" (prosjektet er en del av Akershus fylkeskommunes reiselivsplan), og prosjekt "Jul".

Andre trinn: prosjektutvikling

- Konkretisere de utvalgte prosjektene, herunder økonomi.
- Vurdere mulige samarbeidspartnere.

Tredje trinn: Hovedprosjekt

- Gjennomføring av utvalgte prosjekter.
- Vurdering av behov et felles innovasjonsapparat som kan ivareta videre meglings-/koblingsfunksjoner, tilrettelegging for samarbeid mv.

Ansvar:

Prosjektene er forankret i SNP Follo

Prosjekt Sandvold: Prosjektledelse forprosjekt: Stiftelsen Sandvold (opprettet våren 2007)

Prosjekt Kyststier i Akershus: Prosjektledelse: Akershus fylkeskommune v/ Oslofjorden Friluftsråd.

Prosjekt jul: Visit Follo

Kultur i Follo: Follorådet

Samarbeidspartnere: Kunst- og kulturinstitusjoner og –bedrifter, opplevelsesbedrifter, Akershus fylkeskommune, Oslofjordens friluftsråd, Visit Follo, kommunene, Follorådet, næringslivet for øvrig.

7. ETABLERING I FOLLO – EN MARKEDSSTRATEGI

Bakgrunn

Til tross for regionens mange fortrinn er Follo er en godt bevart hemmelighet. For mange vil Follo som region og varemerke være profilløst og lite kjent når virksomheter skal finne egnet beliggenhet. Mens flere av Follo's steder og virksomheter er kjent for omverdenen, har man i for liten grad brukt regionen som arbeidsplattform for felles regional markedsføring og promotering av hverandre som sted for ønskede næringsetableringer. Follo og kommunene har i liten grad drevet aktiv, målrettet markedsføring av sine lokaliseringfortrinn. Kommunene har fram til nå ikke hatt tett dialog seg i mellom i viktige næringspolitiske saker. Dette reduserer regionens evne til å utnytte samlede fortrinn på en effektiv måte. Follo mangler en tilfredsstillende felles strategi for akkvisisjon, hvor vi kan påvirke større lokaliseringer til regionen.

Konkurransen regionene imellom vil antagelig øke ytterligere. For Follo er det viktig å arbeide målrettet med hvilke typer bedrifter/miljøer som man vil tiltrekke seg for å skape en sunn og spennende miks i regionen. Follo skal være et konkurransedyktig valg ved næringsetablering - og relokalisering av næring i området rundt Oslofjorden. Når det gjelder nyetableringer og relokaliseringer vil dette kreve god tilrettelegging, aktiv markedsføring og løsningsorientert bistand.

Mål:

Hovedmål: Flere etableringer til Follo

Forprosjekt: Utvikling av markedsplan

Innhold / aktivitet:

1. Markedssegmentering – drøfting av hvilke målgrupper av næringslivet som er spesielt attraktive for Follo. Det kan dreie seg om bransjer; for eksempel finansnæringene, varehandel, logistikk bransjen, teknologibedrifter mv., men også om hvilke livsfase bedriftene er i; nyetablerere, konsoliderte bedrifter med behov for relokalisering mv.
2. Klargjøring av regioners eksisterende næringsrettede tilbud til de ønskede målgruppene (eksisterende næringsmiljø, arealer, lokaler, tilretteleggingstjenester, inkubatorer, Fou, veiledning mv)
3. Strukturering av relevant informasjon på nett. Her har Follo allerede www.folloportalen.no med muligheter til ytterligere forbedring, ved at informasjonen struktureres med tanke på målgruppene over. Bla skal regionenes eksisterende næringsarealer synliggjøres. Det gjøres tydelig linking av disse sidene til kommunenes egne nettsider. Dette vil også bidra til å styrke førstelinjen for næringsarbeidet i regionen.
4. Gjennomføring av markedsaktiviteter rettet mot målgruppene

Ansvar:

Follorådet ved ordførermøtet, prosjektledelsen vurderes lagt til gjennomføringsorganisasjonen for SNP. Innkjøpte tjenester til bearbeiding av nettbasert informasjon.

Samarbeidspartnere:

Næringsorganisasjonene/ -rådene, Akershus fylkeskommune, kommunene

8. SAMHANDLING OM PÅVIRKNING

Bakgrunn:

Follorådet opplever stadig behovet for å være operative for å påvirke politiske beslutninger og rammetingelser som berører næringsliv og offentlig sektor. Her kan vi nevne utvikling av helse- og rehabiliteringssaker, plassering av Norges Veterinærhøgskole, utdannings- og utviklingsspørsmål, samferdselssaker, kommunalt selvstyre etc. Follorådet arbeider aktivt med slik påvirkning. Det er likevel nødvendig å jobbe enda mer effektivt med denne type påvirkningsarbeid mellom offentlig og privat sektor i Folloregionen.

Mål:

Gode rammebetingelser gjennom samhandling.

Aktiviteter:

Som en del av Follorådets organisering, er arbeidsutvalget/AU et egnet organ for denne type arbeid. AU møtes månedlig, etter oppsatt møteplan, og har bra oversikt over det som skjer i regionen. Når saker kommer på dagsorden etablerer AU ad hoc-grupper med utgangspunkt i saksordfører for saksområdet blant ordførerne, representant(er) fra næringslivet og/eller andre berørte miljøer, og drøfter deretter hvordan påvirkningsarbeidet skal legges opp. Utvalget suppleres med deltakere fra næringslivet eller de aktører det vil være naturlig å samarbeide

med i den enkelte sak. Ad hoc-gruppene arbeider etter et mandat gitt av regionrådet og programstyret for SNP-oppfølgingen. Ordningen evalueres etter 2 år.

Som et av de første tiltakene vurderer man å opprette en gruppe for å stimulere større satsinger innenfor helse og rehabilitering i Follo.

Ansvar:

Follorådet.

9. MØTESTED FOLLO

”Møtested Follo” består av to prosjekter: 9A en nettverkskonferanse og 9B utredning av en felles næringsforening /utvikingselskap for regionen.

9A - MØTESTED FOLLO – EN NETTVERKSKONFERANSE

Bakgrunn:

Follo har til nå manglet en felles næringspolitikk for å styre og stimulere veksten på en hensiktsmessig og villet måte. Verken kommuner eller bedrifter løser sine oppgaver hensiktsmessig uten samhandling i form av dialog, tilbakemeldinger og til tider direkte medansvar for prosjekter. Det finnes derfor store muligheter for samhandling mellom næringslivet og det offentlige, som vi i Follo ikke har utnyttet godt nok

Forskning dokumenterer at kommuner med sterke lokale utviklingsnettverk, der private og offentlige aktører samarbeider både innen bransjer, mellom bransjer og mellom næringslivet og kommunen, har påviselig bedre utvikling enn kommuner med svake nettverk. Slike nettverk sikres bla. gjennom utvikling av felles næringsstrategier, som er godt forankret hos og basert på felles situasjonsforståelse og verdier

I Follo har vi savnet tilfredsstillende arenaer for samhandling mellom kommuner, næringsliv og FoU-sektoren. Styrken og mulighetene våre ligger i mangfoldet, tillitsfull samhandling, og i evnen til å utnytte handlingsrom og muligheter.

Vi har behov for en møteplass for regionens beslutningstakere fra flere sektorer som alle på sin måte er pådrivere for vekst og viktige verdivalg i regionen. Møteplassen skal være en reell arena for viktige innspill. Dessuten en attraktiv samlingsplass for kunnskapsmiljøene, næringslivet, beslutningstakerne i Follo-kommunene, Akershus-politikerne og eventuelt andre spesielt inviterte ressurser. Konferansen skal ha som formål å påvirke rammebetingelsene og veien videre i regionen.

Konferansen må ha en egen profil. Næringsråd/ næringsforeninger i regionen må påvirke og anbefale innhold, og sikre at viktige temaer på næringslivets agenda behandles. Innholdet må bygges opp slik at deltakerne får en felles plattform å bygge videre på, og tilgang på viktige nettverk for videre utvikling.

Mål:

Gjennomføring av Møtested Follo – en nettverkskonferanse

Innhold og aktiviteter:

Trinn1 - planlegging

- Etablere programkomité
- Innhente evalueringer fra lignende konferanser
- Forespørre bedriftsledere om hva som må til for at de vil delta på en slik samling. Her vil råd fra næringsorganisasjoner i regionen være sentrale.
- Formulere mål og profil for konferansen
- Utarbeide program
- Utarbeide detaljert budsjett – finansiere

Trinn 2 – gjennomføring

- Invitere og mobilisere deltakere
- Gjennomføre konferansen
- Evaluere med tanke på videreføring

Ansvar:

Konferansen forankres i Follorådet. Prosjektledelsen legges til gjennomføringsorganisasjonen for SNP. Program komiteen har representanter fra næringsorganisasjonene i regionen, kommunene og UMB/ Campus Ås

9A - MØTESTED FOLLO – FELLES NÆRINGSFORENING / UTVIKLINGSSKAP

Bakgrunn:

I Follo mangler vi tilfredsstillende arenaer for samhandling mellom kommuner, næringsliv og FoU-sektoren. Jfr bakgrunnen for tiltak 9: "Møtested Follo" Vi vurderer om det er interesse og behov for en felles næringsforening / utviklingsselskap i regionen. En slik organisasjon må rette sitt arbeid mot aktiviteter for medlemmene og gi medlemsbedriftene fortrinn som medlemskap i et større regionalt nettverk gir

Mål:

Hovedprosjekt - Etablere felles medlemsbasert nærings- og utviklingsselskap i regionen
Forprosjekt – Finne forutsetningene for etablering av et slikt selskap.

Innhold - aktiviteter:

Forprosjektet: Vurdering av oppgaver, målgrupper, finansiering og hvordan man kan bruke den framtidige organisasjonen til et sterkere samspill mellom bedrifter, kommuner og FoU. Her vil man vurdere modellen til bla Innovasjon Gardermoen og Asker og Bærum næringsråd, og unngå samme feil som ble gjort ved "Follo i Vekst". Follo har flere næringsforeninger i dag, og man må sammen med disse vurdere nøye hvordan en regional organisasjon evt. skal etableres.

Hovedprosjekt settes i gang dersom forutsetningen er til stede.

Ansvar:

Prosjektet forankres i SNP Follo. Prosjektledelsen vurderes lagt til gjennomføringsorganisasjonen for SNP med styringsgruppe fra samarbeidspartnerne i næringslivet.

Samarbeidspartnere:

Næringsforeningene i Follo, Akershus fylkeskommune, NHO Oslo og Akershus

10. REGIONPLAN FOR AREALBRUK I FOLLO

Bakgrunn:

Follo sitter på "Norges indrefilet" av arealer, som kommer av arealenes kvalitet, beliggenhet og tilgang til infrastruktur. Men det er et betydelig press på disse arealene i regionen. Etterspørselen og behovet er stort når det gjelder nye arealer til næringsformål, boliger og infrastruktur. Dette må veies opp mot bla. hensynene til jordbruksarealer, kulturminner og grønnstruktur. Noe som igjen medfører krevende planprosesser og resultater som kompromisser mellom mange hensyn.

Internt i hver kommune er arealspørsmålene kilde til store diskusjoner. Flere av kommunene opplever betydelige utfordringer i kommunikasjonen med innsigelsesmyndighetene når disse utøver sine roller.

Vi konstaterer også at kommunene i for liten grad kjenner til regionenes samlede og eksisterende arealer som er lagt ut til næringsformål, og herunder hvilke strategier man har hver for seg. Dette bremser diskusjoner og mer helhetlig tenkning rundt dagens arealbruk. Det bidrar heller ikke til effektiv markedsføring av regionen som helhet i lokaliseringsspørsmål og i akkvisisjonssaker.

Mål: Mer forutsigbar og effektiv arealanvendelse for nyskaping og næringsliv i Follo

Aktiviteter:

Fase 1 – forprosjekt/avklaringer

- Planform. De er nødvendig å avklare hvilken planform som er aktuell: En viktig intensjon med en felles overordnet plan er at den skal være så vidt forpliktende for kommunene at den gir forutsigbarhet i forhold til næringslivet og en rimelig trygghet for

investeringer i en viss tid framover. Planarbeidet må gjennomføres i samarbeid med fylkeskommunen og med regionale statlige myndigheter, samt Statens Vegvesen/Jernbaneverket.

De ulike planformene som synes aktuelle er

- Felles strategier tiltrådet av kommunestyrene
- Felles kommunedelplaner for alle kommunene
- Fylkesdelplan
- Drøftinger i rådmannskollegiet og ordførermøtet, der man tar med seg hovedtrekkene i det arbeidet som er gjort innenfor areal- og transportområdet i Follo gjennom flere år og drøfter hvilke intensjoner man har med strategiene.
- Framdrift
- Form på sluttdokumentet

Forprosjekt avklarer ovenstående, samt partnerskap og økonomiske rammer.

Fase 2 - hovedprosjekt som følge av forprosjekt. Prosessen vil gjennomføres ihht. gjeldende regler.

Ansvar:

Follorådet har ansvar for fase 1. I denne fasen avklares hvem som er hovedansvaret for hovedprosjektet.

Samarbeidspartnere:

Akershus fylkeskommune, kommunene, Fylkesmannen, Statens vegvesen.

5.2 Organisering av gjennomføring

Oppdragsgiver

Oppdragsgiver er øverste ansvarlige for SNP, og dermed forankret i Follorådet (FR), med tilslutning fra kommunestyrene i regionen. Follorådet "eier" regionens næringspolitikk sammen med kommunene og står oftest som oppdragsgiver for prosjektene i handlingsplanen. Arbeidet må utføres i et nært og forpliktende samspill med aktørene som har deltatt i utformingen av politikken, og som berøres av den.

FR kan legge opp til å drøfte SNP en til to ganger i året. Ett av møtene må være beslutningsmøte for neste års drift. Det andre møtet er en undervegsrapportering.

Programstyre – styret for SNP

Follorådet bør vurdere å etablere en prosjektorganisasjon i form av et programstyre med følgende mandat og tilhørende ressurser:

- sikre igangkjøring og gjennomføring av tiltakene i handlingsprogrammet, i samarbeid med relevante aktører

- overvåke resultatoppnåelse, i samarbeid med prosjektleder
- formidle resultater til aktører i Follo, både innen privat og offentlig sektor.
- rapportere til oppdragsgiver

Programstyret kan være sammensatt av representanter både fra FR, UMB og privat sektor. Akershus fylkeskommune kan være observatør i programstyret . Oppnevning av representanter til programstyret, programstyrets mandat og tilhørende sekretariatsfunksjoner legges fram som egen sak for ordførermøtet i FR.

Prosjektledelse PL

Programstyret bør ha den dyktig prosjektleder, som anbefales knyttet til FR. Prosjektleder bør koordinere de ulike enkeltprosjektene, og ha lederansvar for enkelte av dem, der hvor det er naturlig.

Ledelse av delprosjekter legges, der det er mulig, til en av de regionale utviklingsaktørene i Follo, som har og tar et eksplisitt ansvar, ikke bare for egen, men også for regionens utvikling.

5.3 Budsjett

Foreliggende budsjettoppstilling gjelder for handlingsprogrammets første år:

TILTAK NR.	RAMME	SNP-andel
1. Kobling Follobedrifter og FoU	550000	275000
2. Bedre førstelinje	200000	100000
3. Follo inkubator	50000	25000
4. Kortreist arbeidskraft	100000	50000
5. UMB-studenter til næringslivet	150000	75000
6. Kultur og opplevelser	2.200.000	115000
7. Markedsstrategi for etablering	120000	120000
8. Samhandling om påvirkning	20000	20000
9. Møtested Follo		
9A Nettverkskonferanse	200000	100000
9B Felles næringsforening/utv.selskap	75000	37000
10. Utvikling av regionplan areal	50000	25000
SUM		942000